

Handhavers stuiten op een afvoer waarvan ze het bestaan niet weten. (foto is in scene gezet)

Contouren informatie-uitwisseling milieuhandhaving zichtbaar

Beter inzicht bedrijven en transporten

Een programma gericht op een betere informatie-uitwisseling in de milieuhandhaving gaat binnenkort uit de startblokken. Vertrekpunt is een recent verkennend onderzoek. Ondanks een gedeeld gevoel van urgentie is het vervolgtraject geen gelopen race, waarschuwen betrokkenen. Om de finish te halen moeten stevige informatiekundige en juridische knopen worden doorgemaakt.

Dat de contouren voor een betere informatie-uitwisseling milieuhandhaving geleidelijk duidelijk worden, komt op conto van het ICTU-rapport *Naar een gezamenlijke Inspectieview Milieu. Eindrapportage verkenning verbetering informatie-uitwisseling milieuhandhaving (VIM)*. Op de vraag

waarom het rapport zo belangrijk wordt gevonden, antwoordt informatiekundige Tim Berkelaar, adviseur bij ICTU en met twee collega's verantwoordelijk voor het onderzoek: „Het onderwerp zweeft al veel langer in het werkveld. Het rapport van de commissie Mans (herziening handha-

vingstelsel VROM-regelgeving) adviseerde al tot professionelere samenwerking met een betere informatie-uitwisseling en schaalvergroting. Ook het rapport De Ridder (evaluatie strafrechtelijke milieuhandhaving) gaf op het strafrechtelijk vlak aan dat versnippering van informatie onwenselijk is. Beide rapporten beschouwen het verbeteren van de informatiehuishouding en -uitwisseling als cruciaal. Wilma Speller, de programmamanager versterking strafrechtelijke milieuhandhaving, heeft ons namens >>

Handhavers zijn er niet van op de hoogte dat het bedrijf waar ze een bezoek hebben gepland is afgebroken. Door gebrekkige communicatie zijn ze niet op de hoogte.

Justitie opdracht gegeven uit te zoeken hoe die verbetering gerealiseerd kan worden.”

Veelkoppig monster

Dat het uitwisselen van gegevens tussen handhavingpartners moeizaam verloopt, bevestigt de rapportage. Zelfs eenvoudige informatie over vergunningen blijkt vaak slechts moeilijk te verkrijgen. Chris Smit, beleidsmedewerker bij DCMR Milieudienst Rijnmond en lid van de begeleidingscommissie VIM resumeert: „De milieuhandhaving is hopeloos versnipperd, het aantal betrokken instanties gigantisch, terwijl de handhaving - van prioriteren, programmeren, uitvoeren tot evalueren - enorm gebaat is bij een betere gegevensuitwisseling. Daarbij komt dat de afzonderlijke diensten van gemeenten een veelkoppig monster vormen: een dienst voor Milieu, voor Bouw en Woningtoezicht, et cetera.” Volgens het rapport hebben zo'n vijfduizend ambtenaren verspreid over vijfhonderd organisaties, milieudiensten, gemeenten, waterschappen, provincies, de politie, brandweer, het OM en de verschillende rijksinspecties, handhaving van milieuwetgeving als taak.

Naleefgedrag en mentaliteit

„Het onderzoek maakt veel los omdat het raakt aan veel actuele handhavingfacetten”, verklaart Jan Groot, directeur Regionale Milieudienst West-Brabant (RMD), bestuurslid van het Landelijk Overleg Regionale Milieudiensten en lid van de begeleidingscommissie VIM. „Aan ‘meer effect, minder last’, aan informatie-

gestuurd en risicogericht handhaven en aan de RUD's. Ook het naar elkaar toe groeien van bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving heeft ermee te maken.”

Het onderzoek heeft volgens hem de informatiebehoefte helder geanalyseerd. Cas Langenhuijsen, hoofd Handhaving bij de RMD: „Het gaat allereerst om basale informatie over bedrijven: type bedrijf, de directie, welke vergunningen het heeft en wie ze heeft afgegeven. Daarnaast wil je weten wat andere toezichthouders, bijvoorbeeld inspecties, al hebben ontdekt. Zo kun je zien hoe normgetrouw een bedrijf is en wat het naleefgedrag en de mentaliteit is. Uit onderzoek is gebleken dat als een bedrijf het met de arbo- en kwaliteitszorg niet zo nauw neemt, het ook op milieugebied minder presteert.”

Dit soort gegevens is belangrijk bij het plannen en uitvoeren van handhavingactiviteiten. „Heel wat anders dan controles bij alle bedrijven met een naam beginnend met een A”, knipoogt Langenhuijsen. Ook kan het voorkomen dat handhavers onnodig in vervelende situaties belanden. „Zo bezocht een van onze medewerkers een ondernemer die net een paar dagen op vrije voeten was. Hij was daarvan niet op de hoogte en kreeg alle frustratie over zich heen.” Naast meer zicht op bedrijven willen handhavers transporten beter kunnen volgen, bijvoorbeeld van vervuilde grond of afvalstromen. „Juist transporten zijn zeer fraudegevoelig. Nu houdt het op bij de gemeentegrens. Een aantal jaren geleden volgde het waterschap Friesland een vrachtwagen tot aan Bergen op

Zoom. Dat moet niet nodig zijn”, zegt Groot.

Versnipperd

In de verkenning zijn ook de beschikbare informatiebronnen geïnventariseerd. Daaruit blijkt dat de informatiebehoefte grotendeels gedekt kan worden door in verschillende bronnen aanwezige informatie. De informatie is er vaak wel, maar versnipperd. Het door het programma E-inspecties ontwikkelde informatieuitwisselingsysteem Inspectiewiewordt als oplossing gezien. „Een kruispuntbank, geen nieuwe databank. Instanties houden controle over de eigen gegevens”, benadrukt Berkelaar. De Inspectie Verkeer en Waterstaat, de Arbeids- en de VROM-Inspectie gaan als eersten met een Inspectiewiew Bedrijven aan de slag. Voor een Inspectiewiew Milieu moeten nieuwe functionaliteiten worden ontwikkeld, aldus Berkelaar. Bijvoorbeeld voor bulkopvragingen - zodat het systeem niet voor elke afzonderlijke aanvraag alle dossiers langs moet.

Niet bij ICT alleen

Prioriteit in het vervolgtraject heeft het ontwikkelen van eenduidige standaarden. Daarbij gaat het om zowel techniek als protocol. Berkelaar: „Plaats je straat, nummer en woonplaats in een of drie hokjes? Hoe definieer je begrippen als inrichting, bedrijfsactiviteit en locatie? Hoe definieer je naleefgedrag: met een puntensysteem of met groen-geel-rood, en wanneer is het dan rood? We zoeken zoveel mogelijk aansluiting bij bestaande standaarden. Denk aan

basisregistraties als de BAG en het Handelsregister en standaarden van KING.”

Spoed vindt ook de Rijnmondse beleidsmedewerker Smit geboden, want ‘anders gaan instanties eigen regionale systemen ontwikkelen inclusief eigen standaarden’. Extra werk in de rapportagesfeer is uit den boze, vindt hij. „Het systeem moet gemak betekenen voor handhavers, geen last. Omdat handhavers gegevens dubbel moeten invoeren, wordt de vuurwerkbank te weinig gebruikt.” Hij benadrukt - en het onderzoek concludeert hetzelfde - dat de ICT het niet alleen kan: „Bij iedere aangesloten organisatie moeten goed opgeleide infodeskmedewerkers, informatiemakelaars en informatieanalisten zitten.” Het zal één tot twee jaar duren voordat echt met het systeem wordt gewerkt, verwacht Berkelaar. Waarschijnlijk wordt er per regio begonnen met partners die aansluiten.

‘Dat mogen we niet geven’

Mogen alle gegevens plompverloren heen en weer gaan? Berkelaar: „Hoewel daarover verschillende inzichten bestaan, lijkt het erop dat er veel kan. Vaak wordt te snel gezegd: ‘Dat mogen we niet geven’. Het is aannemelijk dat verschillende inspectiegegevens zoals gegevens over nalevingsgedrag uitgewisseld mogen worden. Met strafrechtelijke, persoonlijke gegevens ligt dat weer anders. Ook is op bestuurlijk niveau al veel informatie openbaar, bijvoorbeeld overtredingen, vergunningen en controles.’

Gustaaf Biezeveld, milieu-officier van

Vanuit het veld

Naar een gezamenlijke Inspectieview Milieu. Eindrapportage verkenning verbetering informatie-uitwisseling milieuhandhaving (augustus 2010) heeft met name de informatiebehoefte, de beschikbare gegevens bij de verschillende handhavingpartners, de eisen die worden gesteld aan de inrichting van de informatie-uitwisseling (organisatorisch, juridisch, informatiekundig en technisch) verkend. Justitie gaf daartoe opdracht mede namens VROM en BZK.

In oktober heeft VROM in samenwerking met Justitie en BZK, opdracht gegeven een plan van aanpak op te stellen voor de uitvoering van de in het rapport geadviseerde projecten. Daarbij heeft ontwikkelen van uitwisselingsstandaarden en het verduidelijken van het juridisch kader prioriteit. Het ontwikkelen van nieuwe functionaliteiten voor Inspectieview Milieu en de inrichting van zowel themaonafhankelijke als themaspecifieke informatie-uitwisseling staat vervolgens op het programma.

Tijdens het gehele traject is input uit de praktijk welkom. Ook bedrijven zullen worden betrokken, aldus ICTU-adviseur Tim Berkelaar. ‘We willen een systeem opzetten uit het veld en niet vanuit een Haags kantoor.’

De rapportage is te downloaden op <http://www.uitvoeringmetambitie.nl>.

justitie bij het Functioneel Parket en voorzitter van de begeleidingscommissie: „De uitwisseling van handhavinginformatie wordt beheerd door drie wetten: Wet bescherming persoonsgegevens, Wet politiegegevens en Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens. In het algemeen mag er inderdaad meestal meer dan wordt gedacht. De belangrijkste voorwaarde is dat degene die dit soort gegevens wil ontvangen, ze redelijkerwijs nodig heeft voor de vervulling van zijn of haar taak als toezichthouder of opsporingsambtenaar. Bij de verkenning is gebleken dat de huidige wetgeving moet worden aangevuld om enkele leemten op te vullen en enkele belemmeringen weg te nemen. Zo is bijvoorbeeld de Wabo nog niet aangewezen als een wet waarover de politie gegevens mag verstrekken aan

toezichthouders.”

Het verbeteren van het juridisch kader is dan ook een speerpunt van het vervolgtraject. Net als een gids voor toezichthouders en opsporingsambtenaren over de mogelijkheden tot informatie-uitwisseling.

Nadere inlichtingen:

- Tim Berkelaar, ICTU, tim.berkelaar@ictu.nl, 070 8887777
- Gustaaf Biezeveld, OM Den Haag, g.a.biezeveld@om.nl
- Jan Groot, Cas Langenhuijsen, RMD West-Brabant, 0165 562000
- Chris Smit, DCMR Milieudienst Rijnmond, chris.smit@dcmr.nl, 010 2468000

Tekst: Heidi van der Marel

Fotografie: Peter van de Kerkhof